

Doorgaande leerlijn lezen 10-14

SLO • nationaal expertisecentrum leerplanontwikkeling

Bart van der Leeuw
22 januari 2020

slo

Doorgaande leerlijn lezen 10-14

- A. De context: leesonderwijs onder druk
- B. Teksten over leesonderwijs: een oefening
- C. Referentiekader taal en leerdoelkaarten
- D. Een leesles voor een 'combinatieklas': zelf ontwerpen

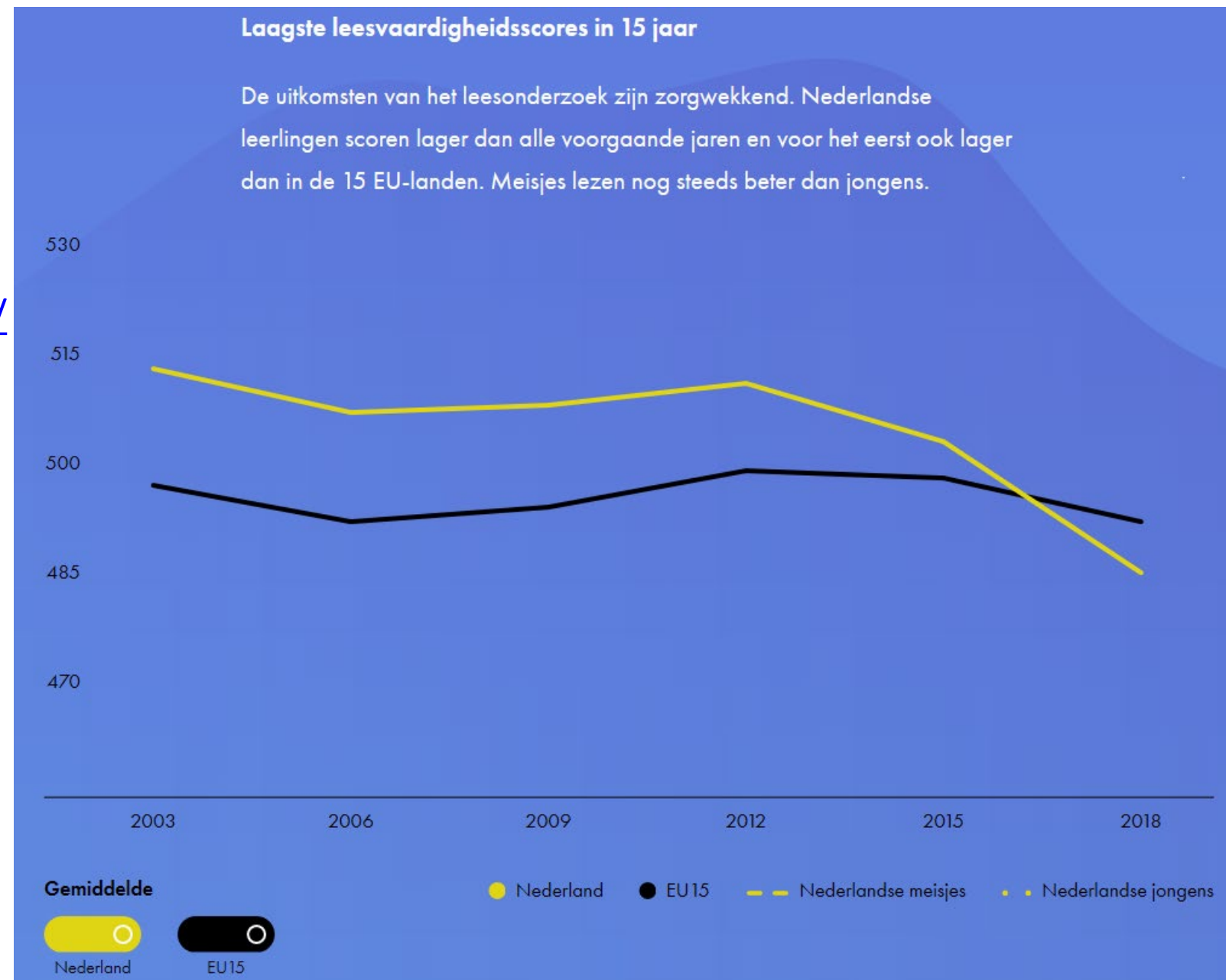
A. De context: leesonderwijs onder druk

PISA 2018

3 dec 2019

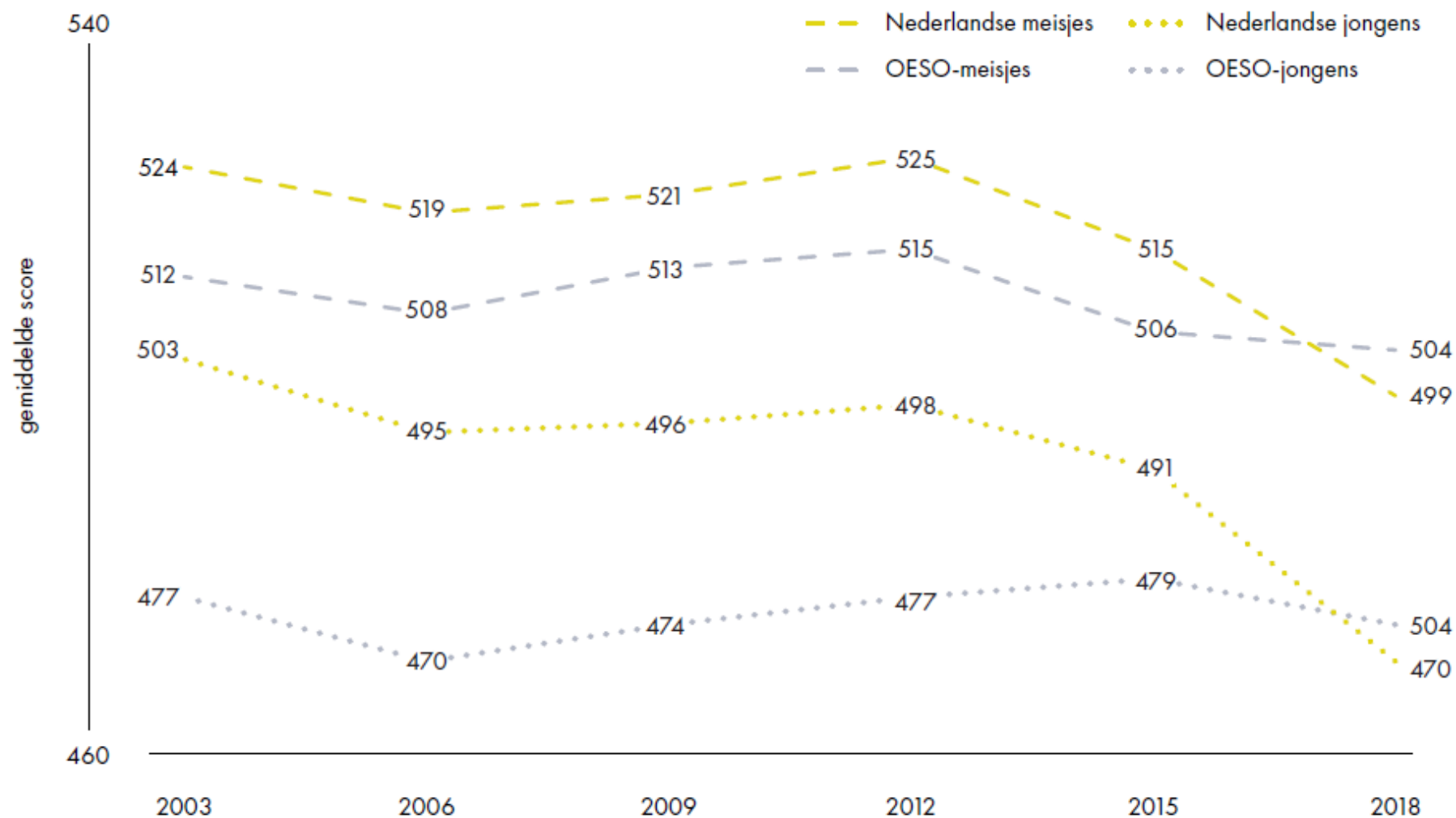
<https://www.pisa2018.nl/resultaten2018/>

https://research.utwente.nl/files/156704089/Resultaten_PISA_2018_in_vogelvlucht.pdf

FIGUUR 2.2

Gemiddelde toetsscores leesvaardigheid PISA-2003 t/m PISA-2018, naar geslacht (Nederland, OESO)

Leesonderwijs onder vuur

- Methodes
- Losse teksten
- Lage leesniveaus
- Te weinig lezen
- Gesloten vragen
- Strategieën als doel
- Oppervlakkig
- Demotiverend
- Inefficiënt

Opdracht 1

Geef een didactische aanbeveling aan jezelf en je collega's om het leesonderwijs te verbeteren.

> 5 recente publicaties die ons de weg kunnen wijzen

1.

www.onderwijsraad.nl

Leesoffensief van de onderwijsraad en de raad van cultuur

- Geconcentreerd
- Plezier
- Meerdere boeken van één auteur of over een thema (samenhang)
- Verhalend

2.

Voorstellen Nederlands van Curriculum.nu

1.1 Rijke teksten als voorwaarde voor taal- en denkontwikkeling.

3.1 Doelgericht communiceren, waaronder basisvaardigheid lezen

7.1 Leesmotivatie en literaire competentie, waaronder gesprekken voeren over teksten.

Voorstellen op:

<https://www.curriculum.nu/voorstellen/nederlands/>

3.

www.taalunie.nl

Taalraad begrijpend lezen van de Nederlandse Taalunie

1. Het urgentiebesef
2. Effectieve leesdidactiek
3. Leesmotivatie
4. Leesbeleidsplan
5. Formatieve feedback

4.

Inspiratie voor een eigentijdse didactiek in het basisonderwijs

Vijf didactische sleutels:

1. functionaliteit
2. interactie
3. strategie-instructie
4. leesmotivatie
5. transfer.

www.vlor.be

5.

Opbrengsten van het Lectoraat Geletterdheid 2006-2018

Kenmerken van een effectieve leesdidactiek, zoals

- Bouw aan woordenschat
- Lees met een doel
- Bied verschillende typen teksten aan
- Geef uitleg over tekststructuur
- Integreer lezen en schrijven

slo

B. Teksten over leesonderwijs: een oefening

Teksten over leesonderwijs: opdracht 2 (individueel – tweetal)

- Tweetal: a. leest tekst VLOR;
b. leest tekst Houtveen
- Lees je eigen aanbeveling uit opdracht 1
- Kies het kenmerk in de leestekst dat je het meest aanspreekt. Lijkt die op je eigen aanbeveling?
- Tweegesprek: verwoord het gekozen kenmerk en motiveer je keuze.

Teksten over leesonderwijs: opdracht 3 (tweetal - individueel)

- Individueel. Lees nu ook de andere tekst met kenmerken.
- Tweetal. Bespreek de twee sets met kenmerken effectieve didactiek. Wat zijn de overeenkomsten?
- Individueel. Formuleer op basis van de kenmerken VLOR en Houtveen drie aanbevelingen voor je eigen leesonderwijs.

C. Referentiekader Taal en Leerdoelkaarten

Referentiekader taal: doorgaande leerlijn

- 1F en 2F voor primair onderwijs en speciaal onderwijs
- 2F voor vmbo en mbo 1, 2 en 3
- 3F voor mbo-4 en havo
- 4F voor vwo
- Mondelinge taalvaardigheid, met de subdomeinen: gesprekken, luisteren en spreken;
- Lezen, met de subdomeinen: zakelijke teksten en fictionele, narratieve en literaire teksten;
- Schrijven;
- Begrippenlijst en taalverzorging.

Leerdoelkaart lezen zakelijk: kenmerken van de tekst

	Groep 5&6	Groep 7&8 Niveau 1F	tussendoelen	Niveau 2F	Niveau 3F
Kenmerken van de tekst		Teksten met een eenvoudige en herkenbare structuur		Teksten met een heldere structuur, waarin de verbanden duidelijke worden aangegeven.	
Informatieve teksten					
Instructieve teksten		...zoals routebeschrijving, opdracht uit methode		... zoals gebruiksaanwijzing en bijsluiter van medicijnen	
Betogende teksten					

Leerdoelkaart lezen zakelijk: uitvoeren van de leestaak

	Groep 5&6	Groep 7&8 Niveau 1F	tussendoelen	Niveau 2F	Niveau 3F
Techniek en woordenschat					
Begrijpen		Je haalt informatie uit de tekst			
Interpreteren			Je verwoordt de bedoeling van tekstgedeeltes		
Evalueren		Je geeft een oordeel over een tekstdeel of tekst		Je beoordeelt relaties tussen teksten, zoals overeenkomsten en verschillen	
Samenvatten					
Opzoeken					

D. Een leesles voor een 'combinatieklas': zelf ontwerpen

Terugblik op de leesopdracht (1,2 en 3)

Zichtbare kenmerken effectieve leesdidactiek

- Functionaliteit. De teksten van VLOR en Houtveen geven informatie die relevant en bruikbaar is.
- Interactie: Tweetallen spreken over de gelezen teksten
-
-

Met het oog op een doorgaande leerlijn

- Geschikt voor combinatieklas (10-14): waarderen van één tekst (1F) vs. het vergelijken en waarderen van twee teksten (2F).

Ontwerp een leesles voor een 10-14 groep (opdracht 4)

Waar 10-14 onderwijs elkaar ontmoet

Thema: Doorlopende leerlijn 10-14 Onderwijs

- (In tweetallen)
- Met minimaal 3 kenmerken effectieve leesdidactiek
- Voor 'combinatieklas': met dezelfde teksten en tekstkenmerken, maar met verschillende niveaus in taakuitvoering (zie leerdoelenkaart)

Doorgaande leerlijn lezen 10-14

Denk aan:

- Kenmerken effectieve didactiek
- Taakuitvoering op verschillende niveaus

b.vanderleeuw@slo.nl

